

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Følgende citat er fra Kirkeordinancen 1539.

Lige efter reformationen i 1536, hvor kongen overtog de ejendomme, der tilhørte den katolske kirke, var der behov for en ny ordning.

Herunder de områder som kirken tidligere havde administreret: Kirkernes drift, undervisning af børn og unge og fattigforsorgen.

I dette afsnit, om hvordan børnene skulle undervises i "den nye" kristendom.

Hele Kirkeordinansen, samt flere andre oversættelser af oprindelige tekster kan findes på hjemmesiden Martin Luther og hans skrifter.

1 Undervisning for børn med gudstjeneste

Hensigten med det er at vænne børnene til Den Hellige Skrift. Det skal foregå under ledelse af skolelæreren.

På hverdage fra kl. 8 til 9 skal børnene efter sædvane være i kirken. Når to børn har begyndt en vekslesang, skal korene vekselvis synge tre lette morgensalmer, eller også færre, som sognepræsten synes, så børnene ikke skal plages med alt for megen sang. Desuden ét af de 22 afsnit i salme 119. Når man er hele salmen igennem, skal man i stedet én gang synge den Athanasianske Trosbekendelse og derefter begynde på vekselsangen igen og synge den igennem.

Hvis der ikke holdes en prædiken, skal man læse et stykke fra Ny Testamente. Når sangen er forbi, skal et af børnene læse teksten på latin sådan: Denne hellige lektie skriver evangelisten Matthæus i kapitel 1, osv. Hvis man vil, kan en anden også læse, ja, en tredje ligeså, hvis man synes. Den tredje oplæsning skal da være på dansk, medens de to andre var på latin.

Efter denne læsning skal de begynde en dansk sang eller også Zakarias' lovsang "Lovet være Herren, Israels Gud, for han har besøgt og forløst sit folk." (Benedictus, Lukas 1, 68-79) med en vekselsang, hvis man ønsker. Siden skal børnene falde på knæ og synge "Herre forbarm dig" (kyrie eleison) og bede Fadervor i kor.

Derpå skal en af de voksne sige: "Herre, vis os din barmhjertighed", med tilhørende svar fra koret. Så: "Herren være med jer" med bøn.

Til sidst synger børnene: "Lad os love Herren".

Hvis der så er nogen, der af særlige grunde ønsker at komme til nadver, kan det finde sted her, eller også efter prædikenen, hvis der bliver prædikeret. Dog skal der være stor nød på færde, for at den almindelige nadver om søndagen ikke må synes at foragtes dermed.

Samme fremgangsmåde kan bruges på nogle hverdage fra 14 eller 16. Efter ringningen kan man på samme måde synge tre eller færre lette aftensangssalmer som vekselsangen, dog ikke fra Salme 119.

Desuden skal børnene synge teksten Det Gamle Testamente med fast begyndelse og slutning, sådan: ”Teksten står skrevet i Første Mosebog kapitel 1, osv.” Derefter en hverdagshymne og en dansk sang eller Marias lovsang (Magnifat, Lukas 1, 46-55) med en vekselsang, og så slutter de ligesom om morgenen.

Aftener før en helligdag og på helligdage til aftensang skal alle ting gøres på samme måde. Blot med den forskel, at man efter tekstlæsningen synger en svarsang, sluttende med ”Ære være Faderen”. Derefter hymnen og efter denne Marias lovsang med en vekselsang. Til sidst Simeons lovsang (Lukas 2, 29-32: ”Herre, nu lader du din tjener gå bort med fred efter dit ord”) og så sluttet ligesom før.

Til morgensangen på søndage og helligdage skal der før prædikenen synges tre salmer eller færre og to dele (16 vers) af Salme 119 sammen med en vekselsang, hvorefter børnene stille og uden melodi skal oplæse katekismen, som er børnelærdommen. Skolelæreren skal dog begynder først på hvert afsnit, på denne måde:

1. ”Dette er Herren vor Guds Ti Bud.”

Så følger børnene efter i et roligt tempo én ad gangen: ”Jeg er Herren din Gud. Du må ikke have andre guder.”

2. Skolelæreren: ”Dette er vor Trosbekendelse.”

Så børnene, én ad gangen: ”Jeg tror på Gud Fader den almægtige.”

3. Skolelæreren: ”Dette er Herrens Bøn.”

Så børnene: ”Vor Far, du som er i Himlene.”

4. Skolelæreren: ”Dette er indstiftelsen af dåbens sakramente, hvor Kristus befaler, at døbe i hans navn. Han siger:”

Så børnene, efter hinanden: ”Gå ud i hele verden, osv.”

5. Læreren: ”Dette er skriftemålets løfte, brug og gave.”

Så børnene: ”Jesus sagde: du er Peter - og jeg vil give dig nøglerne til Himmeriget, og hvad du binder på jorden, skal være bundet i himlene, osv.”

6. Læreren: ”Dette er indstiftelsen af vor Herre Jesu Kristi legemes og blods sakramente.”

Børnene: ”Vor Herre Jesus Kristus tog i den nat, da han blev forrådt, et brød, osv.”

Efter denne børnelærdom må børnene, hvis man synes, læse bibelteksterne. Bagefter kan man synge en svarsang og børnene kan synge verset med ”Ære være Faderen”. Og der sluttet som sædvanlig.

På søndage og på helligdage skal alting foregå til aftensang som på aftenerne før helligdagene. Men hvis sangen forlænges mere end godt er med hensyn til

prædikenen, som skal finde sted, da må kirkens præst tale med skolelæreren, så han forkorter sangen.

Desuden vil og befaler vi, at man i domkirker og [de tidligere katolske] klostre skal forholde sig på samme måde med al gudstjeneste. Der skal ikke læses nogen andagt uden de fastsatte og man skal omhyggeligt passe på, ikke at synge noget, der kan være imod Den Hellige Skrift.

Ja, her må biskoppen eller superintendenten flittigt se til, at her ikke sker andet, hverken i domkirker eller klostre.

For dem vil vi ud fra Den Hellige Skrift lade udarbejde en ordning om, hvordan de skal synge de syv daglige andagter og lade den trykke bag efter denne Ordinans, at de af bibelen må øve sig i Guds ord.

Kilde:

<http://www.lutherdansk.dk/>